

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

Caeremoniale Episcoporum

z novega pregledano in popravljenno.

Fr. Haberl-ov „cerkveno-glasbeni letnik“ ima med drugimi spisi tudi izvrsten članek g. Mitterer-ja „o najnovejše pregledanem *Caerem. Epp.* in ondi nahajajočih se določil gledé cerkv. glasbe“. G. Mitterer koj začetkom povdarja, „da so določila *caeremoniala Episcoporum* tolike veljave, da jih nikakoršna nasprotna navada ovreči (*abrogare*) ne more“ (ter navede tudi dotične postave), razen ko bi šlo za prestare (od l. 1400. obstoječe), hvale vredne (umstvene in od škofa potrjene) in take zastarane navade, katere neposredno ne nasprotujejo ceremonijalu, „sed *potius circa modum quemdam versantur*“. Najvažnejše preuredbe, kolikor se dotikajo 27. in 28. poglavja prve knjige (o cerkveni glasbi), so naslednje: 1) Prva vrstica pesni (*canticorum*) in prva kitica himen, kakor tudi one vrstice, pri katerih se mora poklekniti, vrstica *Gloria Patri* in zadnja kitica himnov se ne smejo samo z orglami igrati, ampak vse (koralno ali večglasno) izpeti. „Vendar treba opomniti, da, kolikorkrat orgle nadomestujejo petje, ali kadar se orgle pri prepevanji himnov in pesni s petjem menjujejo, kdo v koru z razločno besedo ono ricituje, kar se radi orgljanja ne poje; in prav hvale vredno bi bilo, ako bi kak pevec, spremljan z orglami, isto pel“. 2) „Nikdar pak se mašnikovo petje ne sme z orglami spremljati“ n. pr. *Præfatio*, *Pater noster*, *Ite missa est* i. dr. 3) Pri mašah in opravilih za mertve, kakor tudi za adventni in postni čas se zdaj izrečno dovoljuje polifonno petje; nasproti pa se instrumentalna godba pri črnih mašah *implicite* graja v št. 13. 4) Druga nova sprememba je tudi ta, da se je prepoved, pri *Credo* niti ene same besede izpustiti ali jo z orglami nadomestiti, še poostrila s pristavljeno besedo „*integrum*“. „Pri *Credo* se orgle ne smejo s petjem menjavati, marveč mora zbor vse in glasno peti“. 5) Da tudi tekst mora razumljiv biti, je še odločnejše v št. 12. zaukazano. 6) Kdor se hoče instrumentalne godbe v cerkvi posluževati, mora po št. 11. za vsaki slučaj posebej privoljenja pri škofu prositi in ga tudi dobiti. 7) Pri večernicah, kadar se opravljajo v višnjevi barvi ob adventnih nedeljah (razen tretje = *Gaudemus*) in ob nedeljah v postu (razen 4. = *Laetare*), se orgle ne smejo glasiti, enako kakor pri slovesni maši ob tistih dnéh. Besedi „et

Vesperis“ ste z novega postavljene po dekretu S. R. C. dné 2. aprila 1718. Dr. Fr. Witt — gl. Fl. Bl. št. 3. — pišeč o isti stvari, omenja, da mu je došlo iz Ljubljanske škofije vprašanje: Je-li pri tihih mašah in litanijah ob adventnih in postnih nedeljah orgljanje dovoljeno? — Vprašalec meni, da ne; Witt pa pravi: da, opirajoč svoje menenje na pravilo, da treba pično razlagati prepoved, katera se tu po svojih besedah ozira le na slovesno mašo in večernice. Gledé litanij dr. Witt tudi citira decr. S. R. C. d. 14. apr. 1753: *An servari possit asserta consuetudo pulsandi organum tempore Quadr., Advent, et vigiliarum in missis B. M. V. vot., quae singulis Sabb. solemniter celebrantur et in ejusdem Litanis, quae post Vesperas cantantur? Affirmative et amplius.* — Da se z liturgijo bolje ujema, če se pri tihih mašah takrat ne orgla, kadar se pri slovesni maši nij orglalo, razume se ob sebi; vendar pa se ne nahaja posebna prepoved, kakor za M. cantata. Drugače je pri litanijah, ki ne spadajo k liturgiji; pri njih so orgle zmiraj dovoljene.

8) Dela se razloček med *cantus polyphonus* in *cantus figuratus*, česar prej nij bilo. *Cantus polyphonus* je po menenji g. Mitterer-ja in gledé na izvirno definicijo, ki se v tekstu nahaja, edino pravi Palestrinov slog, kolikor se naslanja na gregorijanske motive. In takemu polifonnemu petju se odslej ne ugovarja. „Vsakako pa je popolnejše ter obredu primernejše, ako se *Ordinarium Missae* koralno poje“ — pravi dr. Witt.

O namenu cerkvene glasbe.

Spisal Fr. Govekar.

(Dalje.)

O lepoti cerkvene glasbe.

Ako je umetniji sploh naloga lepo in vzvišeno predstavljati, tedaj je to gotovo tudi naloga glasbe. Ako se pa sploh od glasbe zahteva lepota in vzvišenost, tedaj smemo to od cerkvene glasbe, kakor glasbe v najblažjem in najbolj vzvišenem pomenu, v prvej vrsti zahtevati.

Darovi starega zakona, kakor tudi darovi paganov morali so biti čisti in brez madeža. Darovalec, kakor tudi dar naj bodeta čista. Cerkevna glasba je z najsvetejšim darom v najtesnejši zvezi. Liturgično petje, liturgična glasba je prosiven, častiven in hvaliven dar. Spodobi se tedaj, da je dar čist vsakega madeža. Čist naj je tedaj vsiga posvetnega duha, čist in brez vsih pogreškov in pomanjkljivosti, katere bi tudi utegnile vrednost umotvora zmanjševati. A lepota je dvojna, kakor ima za postavbo ali nebeško vzorno ali posvetno stvarno. Nicefor pripoveduje o podobi, predstavljajoči Zveličarja v podobi gromečnega Jupitra, in Klemen Aleksandrijski vpraša pagane, kateri so nečistnice za podobe Venere rabili, ali tudi pohodnice molijo? Tako je umetnost glasu z umetnostjo svitlobe v sorodstvu, in isto tako se zamore o slikanji gledé glasbe trditi. Kaj lahko je spoznati in ločiti, katera cerkevna glasba združuje v sebi lepoto, milino in veličastnost (katere lastnosti bi morale vsako cerkevno glasbo dičiti), katera pa ne.

Vprašamo, kako pa storiti, osobito pevcem, da bode njih petje imelo take lastnosti?

Dijakon pri slovesni maši, prej ko evangelij poje, kleče moli: „Očisti moje srce in ustne vsemogočni Bog itd. In ko je od mašnika blagoslova zaprosil, reče mu ta: „Gospod naj bode v tvojem srcu in na tvojih ustnah, da vredno in spodobno evangelij oznanuješ“.

Kakor pevci pred altarjem, isto tako naj naredé pevci na koru, da bode njih petje čisto in lepo, polno miline in veličastva, ponižno, vneto in sveto, podobno lepej cvetlici, razširjajočej prijetno vonjavo. A lepota cerkvene glasbe zahteva pa tudi dovršeno muzikalno znanje in umetnost, katera ima svoje korenike v pobožnosti in ponižnosti srca, in ne posvetnem lesku, vabljevih oblikah in navidezni brhkosti.

Samo priučena umetnijska ročnost, da je lepota brez prave znotranje vrednosti, in narejena, pretvorna in nepristna hlimba in ponašanje ne sega do srca, ker ne pride iz srca. Kdor ni s celim srcem in duhom v cerkvi, ne naredi nič cerkvi vrednega in dostojnega. Ako hočeš občudovati krasoto razno barvanih podob v oknih gotiškega doma, idi v cerkev in tam bodeš zrl čuda. Ako ostaneš pa le zunaj cerkve, tedaj ne vidiš družega, nego blede svinec in steklo. Tu veljajo besede: „Pri tebi je vir življenja: in v tvoje svitlobi gledamo pravo luč“.

Kadar tedaj glasbena umetnija, kot liturgična glasba v cerkvi službo prevzame, naj se obleče v ženitvansko obleko. Lepota je oblačilo, katero se ne ravna po spreminjajočej se modi, ampak po svoji snovi in oblikah po pravilih in določilih cerkve in po zakonih umetnije. V tako obleko naj se oblači ne zaradi sebe, pač pa zaradi cerkve. Zato naj je ona ponižna. Pri drugi umetnosti utegne obiskovalca zanimati tvarina ali oblika več ali manj, a pri glasbi si ne more zatisniti ušes, ampak jo mora poslušati. Kjer namerava glasba z velikem vriščem ali napuhnjnim in našemljenim lišpom si poslušalčevo pazljivost prisiliti, tam je ona prisiljen gost, ter postane zaradi svoje prisiljenosti nadležna, in po pravici jej velja očitiranje Kant-a, da jej manjka spodobnosti. (Kritik der Urtheilskraft.)

Prava lepota cerkvene glasbe ima veliko moč; ona pride v svete duše, ter je nareja prijatelje Božje. To svojo silo razodeva ona v vseh od cerkve dovoljenih oblikah. Naj omenim le petje milanske cerkve in spreobrnjenje sv. Avguština. Sv. Karol Boromej, nadškof v Milanu, krstil je imenitnega, mladega Turka. Povprašajoč ga po vzroku, ki ga je do tega napotil, mu ta odgovori: „Necega dné šel sem v Ragusi v ondotno cerkev očetov Benediktincev, kateri so ravno svoje molitve (*Officium*) opravljali. Nježni in ljubi glasovi orgel in lepota, in veličastvo cerkvenega petja so me tako prevzeli, da sem si mislil: Nemogoče je, da bi bila taka vera kriva, katera s tako ljubim petjem slavo Bogu daje“. — In kdo še ni slišal o lepem in vplivnem petja o. Benediktinov v Praškem Emavsu? — A kakor ima častiljivi koral silno moč in vpliv, isto tako vpliva tudi drugo petje in glasba, ako se lepo in pravilno vrši. — V Beču je pred več leti imenitna protestantinja iz Pruskega, bivajoča blizu cerkve Sch. po priprostej pesni pri blagoslovu, katero je slišala večkrat v svoje stanovališče bila spodbujena, stopiti v ondotno cerkev, — in pokatoličila se je. Tudi Santner pripoveduje dogodbo spreobrnjenja, katero se je vsled poslušanja cerkvenega petja zgodilo. In

komu ni znano, koliko jih je bilo od umetnega petja sikstinske kapele v Rimu globoko ganjenih? — Tudi sedanja glasba ima enako moč in vpliv! Ko je Friderik II. po sklenjenem Hubertskem miru v svojej garnizijskej cerkvi „*Te Deum*“ od Grauna poslušal, videli so ga, da je pri besedah „*salvum fac populum*“ silno ginjen, roki pobožno sklenil in lepo molil, kar ga niso videli poprej nikoli. — Jurij I., Angleški, je takoj potem, ko je slišal odpeti Händel-nov „*Te Deum*“ pri slovesnosti Utrecht-skega miru, podpisal občno pomiloščenje, česar se je pred par urami trdovratno branil storiti. (Rochlitz, für Freunde der Tonkunst.)

Po vsej pravici je tedaj prevzvišeni škof v Lincu v svojem nagovoru pri drugem občnem zboru gornje-avstrijskega „Cecil. društva“ povdarjal, da jih je bilo po cerkveni, veličastni liturgiji v cerkveno naročje mnogo nazaj pripeljanih, ter da pripada od tega osobito cerkveni glasbi velik del.

Dokazali smo, da je dvojna glasba; a moč čez duhove, ima le oni, kateri je smožen to razločevati. Ako je resnica, da zahteva cerkvena glasba modre reforme, potem je tudi resnica, da je spoznanje dobre od slabe neobhodno potrebno, ter da se zadnja povsodi iz cerkve odpravi. A to dosegli bodo le oni, kateri zamorejo to razločevati.

Da se nam enostranost ne predbaciva, navedeli smo izreke modrih in skušenih mož vseh časov. Vsi njih izreki se ujemajo, ter svedočijo: „Glasba je dvojna, dobra in slaba.“

(Konec prih.)

D o p i s i.

Regensburg, 25. aprila. — Po dolgem počitku prebudila se je toliko zaželjena spomlad ter se ovenčala z mladim zelenjem in duhtečim cvetjem. Prinesla nam je marsikatero veselo nado, podarila nam je pa zlasti neprecenljivi zaklad — Velikonoč — zastavo našega odrešenja! *Resurrexi et adhuc tecum sum* (Vstal sem in zopet sem pri tebi), kliče Odrešenik pri današnji slavni vhodnici. Sè sijajnim bleskom se obhaja ta praznik po vsem kršanskem svetu; žalostni so bili pa zato pretekli dnevi velikega tedna, ko smo se spominjali trpljenja Gospodovega. Blagovolite sprejeti kratko poročilo, kako so se obhajali v tukajšnji stolnici cerkveni obredi in kakošna je bila zlasti cerkvena glasba v tem času.

1. **Cvetno nedeljo** se je pri delitvi palm kaj lepo razlegala antifona *Pueri Hebraeorum*, zložil Lud. Vittoria. Zlasti veličastno se je vršila procesija. Prvi so bili uvrsteni pevski dečki po šest in šest skupaj, oblečeni v talarje in superpeliceje, ki se fantičem kaj lepo podajo. Nehoté se spomni tukaj človek besedi: „Iz ust nedolžnih si si hvalo pripravil“. Za malimi so šli odrašeni pevci, tudi vsi v cerkveni obleki, in na strani vsega zbora g. kapelnik. Potem sledijo gg. bogoslovci (katerih je letos 95), stolni vikarji in kanoniki. Nek čudovit vtis je to, gledati mnogobrojno duhovščino s palmovimi vejami v rokah počasi stopati po velikih, praznih prostorih. Izmed antifon so peli pri procesiji *Cum audisset populus*, zložil Jož. Hanisch. Lepo se je slišal iz stranskih ladij odmev ter se vedno bolj zgubljeval v daljavi. Pri maši se je pelo vse koralno razen 5-glasnega ofertorija, zl. Palestrina. Pasijon so peli (kakor tudi v torek, sredo in petek) trije diakoni na evangelijski strani, stoječi v eni vrsti, in sicer Kristus (bas) v sredi, evangelist (bariton) na njegovi desnici in vse druge dele (Peter, Juda, Pilat itd.) tenorist na levi strani. Kar govori množica, to je pel cerkveni pevski zbor za altarcem. *) Dotične točke je zložil

*) V tukajšnji stolnici so orgle in pevci za glavnim altarcem. Gg. kanoniki in bogoslovci imajo svoje sedeže pred altarcem.

Francesco Suriano. Ta Surianov pasijon je sicer precej dramatiziran, toda temu se pri evangelistovem popisu skoraj nij mogoče izogniti. Ako si domislimo silovitosti judovskega ljudstva (turba, synagoga), katero je z divjim krikom zavrlo. Nedorazumevanje ter oprostilo rajše razbojnika, katero je na ves glas tirjalo Gospodovo smrt in klicalo nad sebe in nad ves prihodnji rod maščevanje: tedaj ne more biti drugače, kakor da umetnik tudi v skladbi izrazi pomen, ki se razodeva v besedah.

2. **Veliko aredo** se je pričel matutinum ob $\frac{1}{2}$ 4. popoldne, kakor tudi druge dneve. *Lamentatio* 8-glasno od Palestrine. Zbor se sliši zaradi množice glasov kakor doneče orgle. Psalme pojejo bogoslovci iz priročne knjige, katero je izdal letos g. Haberl v moderni notaciji t. j. z violinskim ključem. Priporoča se ta knjiga zlasti zavoljo tega, ker so vse besede, ki imajo spremen, podpisane pod dotične note. To je posebno dober pripomoček ondi, kjer jih več poje in na ta način se lahko doseže edinost v izgovarjanji, v prenehlejših in kadencah. Responzorije so peli čveteroglasno, zložil Viadana. Te skladbe so na videz precej priproste in na več krajih nadomeščene s *falsi bordon*, a vendar kaj lepo se glasé. Peteroglasni Palestrinov *Benedictus* je prednašal pevski zbor menjeva se z bogoslovci, kateri so peli vsako drugo vrstico koralno (*tonus I/2*). Tu se je videlo, kako da so stari mojstri res skladali cerkveno, ker se njihova polifonija tako naravno strinja s koralom. *Miserere* se tukaj ne poje, temuč le moli, ker pravi rubrika: „*altius dicitur*“.

3. **Veliki četrtek** začetek ob osmih zjutraj. Pri vrodu mil. škofa, ki se pripelje vselej pred glavni portal, kjer ga sprejme duhovščina, se je pel šesteroglasni *Ecce sacerdos magnus* od Constanza Porta. Pri maši koral, samo *Gloria* iz Palestrinove maše *Ascendo ad Patrem*. Pri skupnem sv. obhajilu pesni iz Hallerjevih *Laudes eucharisticae*. Obredi se opravljajo v stolnici posebno spodbudno, pa ne samo danes, temuč vselej, zlasti kadar pontificira mil. škof. Vse se vrši z nenavadno slovesnostjo, kakoršna se nahaja v malokateri stolni cerkvi. Pri umivanji nog smo slišali lep Mettenleiter-jev motet *Mandatum novum*. „Aposteljini“ v belih suknjenih tunikah, ravno takih plaščih in kapicah so nekako vzvišene prikazni iz starodavnih časov. V cerkvi so bili danes zavoljo reda štirje stražniki, pokriti pri vsem opravi lu s „pikelhavbami“, kar se nenavajenemu skoraj nespodobno ali vsaj precej čudno dozdeva. Popoldne Hanischev *De Lamentatione* za možki zbor s koralom v prvem tenorji. Posebno so dopadli Mitterer-jevi responzoriji, v katerih skladatelj kaj spretno slika besede v glasovih.

4. **Veliki petek**. Pri veličastnem a toliko pretresljajm dopoldaaskem opravi lu smo slišali zopet Surianov pasijon, osmeroglasna *Impropria* od Palestrine in *O crux ave*, zložil Orlandus Lassus. Pri procesiji *Vexilla regis* (Sussari), pri božjem grobu *Jesu dulcis amor meus* od Haberla in *Tenebrae factae sunt* od Hallerja. Tudi naš Jakob Gallus ni bil pozabljen. Izmed njegovih skladb so peli: *Adoramus Te* za 8 glasov, *Recessit pastor noster* in *Benedictus* 4-glasno. Gallus-ove skladbe niso prepletene s posnemanjem glasov, temuč se odlikujejo bolj po nenavadni sestavi akordov. V njih veje bolj mirni značaj in so zato tudi bolj umevne kakor Palestrinova polifonija. Škoda da nimamo od nje ga nobene latinske maše, gotovo bi bil potem bolj znan, ker se maše vedno rabijo, moteti pa le o nekaterih priložnostih.

5. **Velika sabota**. Slovesna glorijska se je pela iz Mitterer-jeve *Missa s. Caroli Borromaei* s spremljevanjem orgel in dveh posavn, ki sicer v stolnici niso v navadi. Mil. škof menda današnji dan to rad sliši. Vstajenje je bilo zvečer ob šestih. Procesija ne gre iz cerkve, temuč po cerkvi. Pri blagoslovu Wittov (vendar le!) 5-glasni *Tantum ergo*.

Danes, ko se spominjamo častitega vstajenja Gospodovega, je pozabljena vsa žalost veselje se je povzdignilo do vrhunca, šesteroglasna *Missa Papae Marcelli* nam v svojih jubilaacijah v spomin kliče besede: „To je dan, ki ga je naredil Gospod, veselimo in radujmo se v njem!“

Iz Ljubljane, konec aprila. — So pač čudni možje naši kritiki! Kadar pride kak „cecilijanec“ v njihovo družino, kjer sicer vlada veselo razgovarjanje in smeh, že gotovo zaluča kdo iz kakega kota pušico na našo reč. „Cecilijanec“ odgovarja, nasprot-

niki duplicirajo itd.; konec prepira pa je razburjenost brez vsacega vspeha. Saj pa tudi gg. ugovornikom nikdar nij mar za resnico marveč vedno svoje terdijo, opirajoč se na svoje subjektivne nazore o cerkv. petji, zlasti, če znajo kaj brenkati na kak instrument, ali pa če so že peli v kakem koncertu. Tako je tudi dopisnika nekdo pred kratkim hotel prepričati o resnici svoje trditve gledé cerkvenega petja s ponosnim vprašanjem: „Tega, gospodine, mi vendar ne morete zanikati, da moja sodba o „vašem žalostnem cerkv. petji“ vsaj toliko velja, kot vaša; saj igram na glasovir? — Moj odgovor ne spada sem; vendar bi rad razpravljaj tu vprašanje: „Morejo-li taki, ki znajo igrati na glasovir, že zató prav soditi o cerkveni glasbi?“ — No, dragi bralec, če jim že v najvgolednejšem slučaju pritrdim, da morejo soditi o posvetni godbi, s tem še nikakor ne rečem, da o cerkveni glasbi kaj pravega vedó in jo razumejo. Odpri svojo koralno knjigo in zahtevaj od njih, naj ti iz nje kaj zapojó: gotovo takoj se bodeš prepričal, kaj in kako. In kakošen smoter si postavljajo večinoma vsi na glasovir igrajoči gospodiči in devičice? Toliko valčekov in maršev, kolikor imajo prstov na obeh rokah in morda še par lahkih uvertur mlatiti: to-le je večjidel edini sad njihovega umetniškega truda. Z resnimi, dobrimi skladbami se velika večina današnjih mladih pianistov ne peča, ker so pretežavne ter preveč duševnega in telesnega truda zahtevajo in se ž njimi ne morejo razkazovati, kadar striček ali tetka v gostje pridejo, kajti oni imajo rajši kaj „luštnega“. — V resnici, dragi bralec, da-si tudi se ne morem za lajne navdušiti, vendar tak dober glasbeni stroj rajši poslušam, kakor ono brezdušno dudlanje na glasoviru. Marsikateremu polke in marše igrajočemu „umetniku“ sem že prav rahlo glasbeno žilo potipal, vendar moram reči, da njih velika večina razen not in preskromne gibčnosti prstov o glasbeni umetnosti nič manj in nič več nij razumela, kakor vsak pošteni lajnar; in nikakor ne pretiravam, ako rečem, da sem slišal že mnogo lajnarjev, kateri so svoj instrument bolj izrazito vrtili — zdaj *accelerando*, zdaj *ritardando* kakor je *tempo* skladbe zahteval — nego omenjeni glasovirski virtuozi. Le-te virtuoze bi primerjal večini naših mašnih strežnikov, kadar svoj *Confíteor* govoré. Tù tudi kar strmijo drugi dečki nad vso latinščino, ki jo njihov tovariš — strežnik zná, in to tako dobro v *allegro-tempo*, da še obraza ne spremení. Morda te sili smeh, dragi bralec, ker veš, da nij treba veliko truda za toliko latinščine. Pač res; à primeroma veliko več truda se tudi ne zahteva, da par okroglih na glasoviru razbijati znaš. Toda, kakor naš ministrant o vsebeni kratkega latinskega stavka nič pametnega povedati ne more, enako malo pravega vedó povedati naši modérni brenkači o glasbenem stavu. Ako toraj ta vrsta „muzikov“ usta na stežaj odpre in svojo modrost razodeva, kadar se jame govoriti o koralu ali polifonnem petji, bodeš mar tako aboten, da bodeš važnost pripisoval takemu modrovanju?

Kaj pa, porečeš dragi bralec, če naš kritik v resnici kaj o glasbeni umetnosti razume, ali če ima, kakor se rad ponaša, svojega Haydn-a, Mozart-a in magari tudi Beethoven-a v mazinci?! — V tem slučaju treba, kakor sem že zgoraj omenil, dobro ločiti med urazumenjem posvetne in cerkvene glasbe. Kdor kaj vé o posvetni glasbi, more pač soditi o pevskem predavanji sploh; n. pr. o glasotvorji o izgovarjanji samoglasnikov, o čistoti skupnega petja i. dr. To so namreč reči, katere v poštev pridejo pri vsakem petji, bodi si posvetnega ali cerkvenega značaja. Shvantanje cerkvenih skladb pa jim presojevati, je že težavnejše, ker tu treba ozirati se na tekst. Tekst pri liturgični službi božji pa nij vsakateremu razumljiv, ker je latinski. — Toda o vseh teh stvareh, t. j. o načinu izvršitve cerkvenih pesni, gospodje kritiki navadno ne govoré, temué rajši kritikujejo skladbe same, bržkone radi tega, ker to navadnemu, priprostemu zemljaku veliko bolj imponira. Cerkevne skladbe dozdevajo se jim često tako tuje, tako popolnem nenavadne, tako trde — kratko in malo, njih resnobi značaj jim nikakor noče dopadati — Kaj naj na to rečem, dragi bralec? Jaz mislim in gotovo tudi ti z menoj, da naj se glasba v cerkvi, ki je hiša božja, vse drugače glasi, kakor pri vojaški paradi, ali pri koncertu ali celo na plešišči! Nij-li tudi mašnik popolnem nenavadno obleko ogrnil, kadar gre k altarju opravljat sv. daritev? Ne v fraku, belem telovniku in cilindru, tudi ne v uniformi vojaškega častnika, ampak s kazulo, križem kinčano, dolgo belo albo oblečen

in z bîretom pokrit, mašnik počasno koraka k altarju. Celò mašni strežniki se nîjso preoblekli v moderni opični kostum, ampak nosijo obleko, ki se prav dobro strinja z mašnikovopravo in sploh sê sv. činom. Kaj je bolj naravno, kakor, da se tudi petje na koru ž njim ujema? In prav to spretni vodja cerkvenega zbora gotovo bolje razumê, kakor sicer dober, posveten muzik, ker se je prvi z mislimi in nazori sv. cerkve seznanil, posvetni njegov kolega pa ne. Dà, cerkev tù sama določuje in ima tudi pravico do tega, ker starodavni gregorijanski koral smatra svojim lastnim liturgičnim petjem; in le-ta gregorijanski koral je zato tudi skusilo za vsako večglasno cerkveno petje; on je, kakor je nekdo dobro rekel, glasbena veroizpoved katoliške cerkve. Ako toraj posvetnemu muziku koral ne ugaja, kako malo zanesljiva in prava mora biti njegova sodba o cerkveni glasbi?! Z glasbeno umetnostjo, dragi bralec, je ravno taka, kakor z govorništvom: tudi tu ločimo posvetno in cerkveno govornišstvo. Pridiga v cerkvi je govor in advokatov plaidoyer pred sodnijo je tudi govor. In vendar je pridiga popolnem različna od sodnijskega govora; to je jasno kot beli dan. In ako bi bodoč pridigar moral iskati svetovalca za pridigo, na katero se pripravlja, meniš mar, dragi bralec, da se bode v tem slučaju obrnil do dobrega govornika-advokata? Bode-li, ako se hoče učiti pridigovati po dobrih vzorih, hodil poslušat posvetnih govornikov, in ne bode-li rajši poiskal dobrih cerkvenih pridigarjev, da poizvé, kako treba delati? In ako želi resnične sodbe o pridigi, ki jo je sam imel, si jo bode mar izprosil od advokata, ali od zvedenega duhovnika?

Toraj še enkrat: Kadar o cerkv. glasbi sodi spreten posveten muzik, treba gledati na to, kaj da mož kritikuje. Ako ima kaj grajati gledé zvršitve predavane skladbe in ako svojo grajo opira na sploh veljavna pravila pevske umetnosti, tedaj vtegne njegova sodba kaj veljati. Ako pa govori o skladbah samih, tadaj se s previdnostjo ozirajmo na njegovo kritiko, ker imajo větinoma taki ljudje premalo razuma za cerkv. glasbo.

Dobra cerkv. glasba, zlasti koral, je kakor vsakdanji, tečni kruh; zdrav človek se ga nikdar ne prenájé. Sladljata, na posvetno cikajoča cerkv. glasba je podobna medeni povitici, katera ima sicer nekako bolj pikantno slast, à kaj kmalu si ž njo želodec pokvarimo. Ko je nekda Izveličar veliko množico, katera je bila za Njim v puščavo prišla poslušat Ga, nasitil, tudi nij ukazal med lačne razdeliti medenih povitic ali enacih sladčic, temuč krepkega, zdravega kruha. Isto tako morajo tudi Njegovi pevci serce okrepčevalni kruh dobre cerkv. glasbe v hiši božji vernim ponujati. Ako se hočejo ljudje razveseljevati in ako po vsi sili zahtevajo glasbenih sladkarij, naj si jih hodijo sami iskat po koncertih, ali kjer se sploh nahajajo! Cerkv. pevski zbor pa naj jih v hiši Gospodovi nikar ne prodaja!!

Iz Ljubljane. — Petje v cerkvi presv. Jezusovega srca o Veliki noči: *Veliki četrtek*: *Introitus*, *Graduale*, *Offertorium*, *Communio*, koral; *Responsoria* 4-glasno; *Missa in festis solemnibus*, koral; *Credo*, Burgarell; *Pange lingua* 4-glasno, zl. Burgarell.

Veliki petek: *Tractus & Passio*, koral; *Improperia*, zl. Vittoria; *Vexilla Regis*, zl. P. H. Sattner; *Tristis est anima mea*, zl. Martini; *Miserere*, zl. Palestrina.

Velika sabota: *Kyrie*, koral; drugi deli maše: *Missa inf. Jesu auct. Schweitzer*.

Velikonočna nedelja: ob 4. uri zj. po procesiji *Te Deum*, koral; *Regina coeli*, koral; *Tantum ergo*, auct. ign. — Ob 8. uri pri slovesni sv. maši: *Missa in hon. Aug. Cust.*, zl. Schweitzer; *Introitus & Communio*, koral; *Graduale & Offertorium*, zl. Burgarell.

Velikonočni ponedeljek: *Missa in hon. B. M. V.*, zl. Hanisch (za sopran in alt); *Introitus & Communio*, koral; *Graduale & Offert.*, zl. Burgarell.

Razne reči.

— Nj. emin. kardinal Bartolini, pokrovitelj „Cec. društva“, je dné 7. marca t. l. pisal dr. Fr. Wittu list, v katerem izraža svoje veselje nad lepim razvojem „Cec.

društva" po raznih deželah. Zahvaljuje se mu za njegov velik trud, ter sporoči kot plačilo in zastavo za prihodnje delovanje apostolski blagoslov sv. očeta, Leona XIII., njemu in vsemu društvu. — Taka izjava z najvišjega mesta naj tudi nas ohrabri in ohrani na pravi poti; in kdor se je še ogiba radi krivih pomislov, naj dobro preudari kardinalove besede: "*Tu bonum semen ubique sparsisti, et Dominus, Sancta Caecilia interveniente, dabit irrigationem, ut copiosum exquisitumque fructum afferas.*"

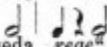
— Pevski zbor Briksen-ske stolnice pod vodstvom preč. g. prošta J. Mitterer-ja šteje okoli 50 grl. Sopran in alt pojó večinoma gojenci zavoda „Kassianum“, tenor pa bas bogoslovci kn. šk. semenišča in nekoliko kasijanistov. Pri sopranu in altu pomagajo tudi nekateri gimnazijalci iz mesta. Kasijanisti se uče peti po 3 ure na teden; posebno hvalevredna je navdušenost gg. bogoslovcev. Od 1. dec. 1885., ko je g. Mitterer vodstvo prevzel, ima zbor v svojem repertoiru že 7 maš in nadeja se, da bode do Binkošti že kos *Missae Papae Marcelli*. Red je strog in morajo vsi pevski dečki ob nedeljah in praznikih peti ne samo pri slovesni maši in večernicah, ampak tudi pri malih urah in pri popoldanski ljudski službi božji. Mil. g. knezoškof je zboru podaril lep nov pianino in tudi preč. stolni kapitul stvar podpira, kolikor le more.

— Č. g. F. J. Battlogg, zdaj duh. pastir v Gurtis-u na Predarlskem, mož, ki je že za svojega bivanja v Gaschurn-u za cerkv. glasbo toliko pisal in storil, vstvaril si je v svoji novi duhovnji, broječi samo — 204 duše, cerkveni zbor 23 pevcev, ki izvršujejo skladbe, kakoršnih bi želeli vsakemu mestnemu koru, in katere hvalno omenja celo angleška „Musical Times“. Vsako nedeljo in praznik se ondi slovesna maša prepeva, kakor jo Cerkev zahteva, pravilno in vzorno; in kar je najnenavadnejše, brez navadnega vodje-učitelja, ker on sam mora sv. daritev pri altarji opravljati. *Requiem-e* pa poje vsa šolska mladina, katera tudi zato sprejema vso „štolo“. Tu se zopet vidi, koliko da zamore vodjeva vednost ter ljubezen do naše svete reči.

— † Dne 15. febr. umrl je v Ameriki Baltonski škof, vis. č. g. P. J. Baltes, ki je imel veliko zaslug za povzdigo liturgične službe božje; v njegovi škofiji se nahaja 30 cerkvenih zborov, kateri slovesno mašo popolnem pravilno prepevajo. R. I. P.

— „Kirchenchor-n“ se piše iz Virtemberškega, da se pripravniki tamošnjih učiteljišč, kot bodoči orglavci, pridno uče koral in njegovega spremljevanja. Tako n. pr. imajo v Saulgau-u pripravniki po dvakrat na teden koralno petje. Kdor ima prave nazore o cerkvenem petji, bode rekel, da je to prav; kdor jih pa nima, poreče, da je nepotrebno. Radi bi pač vedeli, po koliko ur na teden — ne! recimo na leto, da se po naših avstrijskih pripravnicah v koralu podučuje.

Oglasnik.

J. Carl, op. 3. „*Te Deum laudamus*“ za mešan zbor. Založil skladatelj. Cena 60. Pri-
stavljeni so še rezponzoriji. Skladba je popolnem biše božje vredna, modulacija v
skladbi seza v najbližje sorodne tone, posebnih težav za pevce ni. Škoda, da je
prišlo po nepazljivosti nekaj pomot v skladbo; tako n. pr. se ne sme peti: „*Et rege*
eos: et benedic haereditati tuae“. Ker se iste besede ponavljajo, popravi naj se ta-
kó-le: Na str. 5. naj se poje pred „*Et rege eos*“ beseda „*tuae*“ z ritmusom
s taktnico med obema notama, po besedi „*Et*“ naj se naredi taktnica in beseda „*rege*“
s celo zadnjo dvojno vrsto se sploh izpusti in se nadaljuje na str. 6. „*rege eos*“ itd.
Na str. 6. je iz stavka „*Et laudamus nomen tuum*“ beseda „*nomen*“ izpuščena,
kar se popravi, ako se v dotičnem taktu naredé iz četrtnine osminke in zvezane os-
minke se razvežejo, torej se bode pelo „*laudamus nomen*“ namesto „*laudamus*“.

Ant. Foerster, op. 38. „*Ave Maria*“ in *Offertorium „Beata es“*. Založil skladatelj.
Cena 35 kr. Posebni iztisi z naslovom vred imajo namen, da zabranijo prepisovanje
glasov, ker je petje iz jasne partiture koristno in lahko. „*Ave Maria*“ poje ali en
glas z orglami ali pa čveterospev, „*Beata es*“ tudi ali en sam glas ali pa zbor eno-
glasno z orglami.

Pridana je listu 5. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janex Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.